

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp
2. Założenia ogólne
3. Cele innowacji
4. Metody
5. Przewidywane osiągnięcia
6. Rodzaj i zakres innowacji
7. Treści programowe
8. Ewaluacja programu

1. WSTĘP

System wychowawczo-dydaktyczny Marii Montessori, zwany także pedagogiką lub metodą Montessori, mimo upływu lat, stanowi nadal alternatywę dla wychowania tradycyjnego i funkcjonuje w praktyce szkolnej w wielu krajach Europy, a także poza jej granicami.

Metoda Montessori to system wychowawczy dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, który został stworzony przez włoską lekarkę Marię Montessori i który pomaga we wszechstronnym rozwoju dziecka.

Maria Montessori urodziła się we Włoszech jako córka urzędnika. Jej matka zajmowała się domem, jednak posiadała staranne wykształcenie. Maria w wieku 26 lat, ukończywszy studia medyczne, rozpoczęła pracę w klinice psychiatrycznej. Jest twórczynią metody wychowawczej znanej jako pedagogika Montessori.

Maria Montessori była pierwszą kobietą studującą medycynę, co wzbudziło olbrzymią sensację. Pomimo oficjalnej zgody na studiowanie była dyskryminowana. Do sali wykładowej mogła wejść, dopiero gdy przed nią weszli wszyscy studenci. Razem z mężczyznami nie mogła dokonywać sekcji zwłok. Sama, wieczorami w obecności damy do towarzystwa musiała pracować nad anatomią człowieka. Aby znieść aby znieść zapach środków konserwujących zwłoki, wynajęła mężczyznę, który stał obok niej i palił papierosy. Przed końcem studiów medycznych skierowała swoje zainteresowania w stronę pediatrii i psychiatrii. W 1897 roku zakończyła studia medyczne z olśniewającym wynikiem – na 110 punktów otrzymała 105. Odtąd pierwszej lekarce we Włoszech poświecono bardzo dużo uwagi, informowały o niej wszystkie ówczesne gazety w całej Europie.

Montessori uzyskała doktorat z psychiatrii i przyjęła asystenturę w szpitalu San Giovanni. Prowadziła też własną praktykę lekarską. Jak zawsze wrażliwa na krzywdę i społeczne położenie dzieci, zauważyła któregoś dnia w klinice upośledzone dzieci bawiące się resztkami chleba. Postawiła wtedy hipotezę, że dzieci takie, które jakaś wewnętrzna siła popiera do działania, a więc do rozwoju, potrzebują nie tyle opieki klinicznej ile zabiegów wychowawczych.

Montessori zaprojektowała małe stoły i krzeselka dopasowane do wzrostu dzieci, zorganizowała zabawki, przybory do pisania, malowania. Jako wychowawczyni, została zatrudniona kobieta, którą Montessori nauczyła o sposobie użycia materiałów dydaktycznych i opieki nad dziećmi. W ten sposób mogła dalej pracować jako wykładowca. Uczyła dzieci nie tylko posługiwania się materiałami dydaktycznymi ale ćwiczyła umiejętności niezbędne w życiu codziennym. W celu nauczania czytania i pisania wymyśliła zestaw liter z papieru ściernego. W ciągu kilku tygodni dzieci nauczyły się rozpoznawać litery, sylaby czy zdania. Natomiast w nauce czytania pomagały karteczki z nazwami wyrazów naklejonych na odpowiednich przedmiotach.

Ponieważ Maria Montessori była nie tylko pedagogiem, ale też lekarzem dbała o swoich wychowanków po tym względem. Przeprowadzała regularnie badania lekarskie, przygotowywała propozycje zdrowego odżywiania, projektowała przyrządy gimnastyczne.

Praca z dziećmi niepełnosprawnymi oraz obserwacja ich rozwoju pozwoliła jej opracować metody wychowawcze stosowane dzisiaj na całym świecie. Początki popularyzacji jej metody przypadają na rok 1909, kiedy to wydała pierwszą książkę traktującą o metodach pracy z dziećmi. Opisując swój zamysł, kładła nacisk na rozwój dzieci najmłodszych oraz wpływ środowiska, w którym się rozwijają.

Założenia Marii Montessori poparte były dowodami. Wyniki prac z dziećmi niepełnosprawnymi szybko przykuły uwagę innych pedagogów, gdyż wprowadzone przez kobietę metody niemalże natychmiastowo dały rezultaty – upośledzeni podopieczni lekarki otrzymywali stosunkowo wysokie noty na testach w porównaniu do swoich prawidłowo rozwijających się rówieśników.

Maria Montessori podkreślała, że „dzieciństwo, a zwłaszcza wiek przedszkolny to najważniejszy okres dla rozwoju człowieka. W tym czasie zachodzą wszystkie podstawowe procesy twórcze nadające kształt osobowości. Dziecko posiada wewnętrzną siłę – energię, która rodzi spontaniczną aktywność, niezbędną do jego rozwoju”. Okres przedszkolny jest okresem najbardziej chłonnego umysłu, czyli największych możliwości dziecka. Edukacja metodą Marii Montessori dba o to, żeby nie przegapić tego czasu i wykorzystać w pełni jego potencjał.

2. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Studia podyplomowe z zakresu Edukacji według założeń Marii Montessori, pozwoliły mi na bliższe poznanie specyfiki pedagogiki montesoriańskiej oraz uzyskanie doświadczenie w terapii integracji sensorycznej. Zmotywowały mnie do stworzenia oraz wprowadzenia innowacji pedagogicznej. Zauważam, że w aktualnej rzeczywistości dzieci są narażone na przebodźcowanie na każdym kroku. Dzieci w wieku przedszkolnym coraz częściej mają również problem z samodzielny wykonywaniem wyzwań stawianych im przez codzienność, są wyręczane nawet w prostych czynnościach samoobsługowych. Dzieci w tych czasach są niespokojne, rozkojarzone i bardzo chaotyczne. Wprowadzenie innowacji ma na celu

neutralizację kłopotów z doświadczaniem świata przez dzieci, pokazanie im jak radzić sobie z „dorosłymi” obowiązkami, przygotować je do samodzielnego życia oraz zmotywować i obudzić do eksplorowania tego co je otacza.

3. CELE INNOWACJI

- poszukiwanie nowych, niekonwencjonalnych metod pracy wpływających korzystnie na wszechstronny rozwój dziecka,
- celowe, planowe i zorganizowane wprowadzenie działalności innowacyjnej,
- zapoznanie z otoczeniem w powiązaniu z nabywaniem określonych umiejętności praktycznych,
- stwarzanie nowych przestrzeni do rozwoju i edukacji dzieci,
- doskonalenie pracy nauczycieli, umiejętność wdrażania do praktyki edukacyjnej innowacji.

4. METODY

- zabawowo-twórcza
- zadaniowa
- projektowania sytuacji edukacyjnych
- warsztatowa
- doświadczalna z elementami eksperimentu

5. PRZEWIDYWANE OSiągnięcia

Dziecko samoistnie wykazuje zainteresowanie otaczającym światem.

Poznaje złożoność i bogactwo świata.

Rozwija naturalną zdolność do stawiania pytań oraz pobudza ciekawość badawczą.

Dziecko odkrywa w pełni swój potencjał.

Kształtuje zdolności do analizowania.

Uczy się odpowiedniej stymulacji, wielozmysłowości poznawczej.

Zdobywa umiejętność wyciszenia i radzenia sobie z własnymi emocjami.

Radzi sobie z trudami dnia codziennego bez problemu.

Dziecko potrafi samodzielnie dobrać poziom trudności zadania do swoich możliwości i dąży do rozwoju.

6. RODZAJ I ZAKRES INNOWACJI

Innowacje dzielimy na:

- programowe, które odnoszą się do wszelkich zmian w programie nauczania.

Innowacja programowa uwzględnia korygowanie błędów w nauczaniu w granicach obowiązujących przepisów oświatowych. Innowacje mają na celu modyfikowanie planu nauczania w sposób bardziej nowoczesny, przystępny i rozwijający dla dzieci.

- organizacyjne, dotyczą zmian w organizacji kształcenia, wychowania lub opieki.

Innowacje organizacyjne obejmują prowadzenie zajęć we współpracy ze specjalistą, odpowiednie dostosowanie urządzenia i wyposażenia pracowni do potrzeb edukacyjnych.

- metodyczne, w których zmiany dotyczą metod pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej.

Innowacja metodyczna dotyczy wszystkiego, co jest powiązane z procesem nauczania – uczenia się. Obejmuje między innymi wprowadzenie nowych metod nauki, nowe prezentacje materiału czy korzystanie z zupełnie innych form edukacyjnych niż dotychczas. Metodyczne innowacje mają również na celu poprawienie efektywności nauczania.

- mieszane

Propozycja przeze mnie rodzaj innowacji to innowacja organizacyjno-metodyczna.

Innowacja ta obejmuje prowadzenie zajęć we współpracy z terapeutą integracji sensorycznej, wykorzystanie sensorycznych pomocy dydaktycznych z zakresu „Materiału rozwojowego”, zapewnienie pomocy rozwojowych z możliwością samodzielnego doboru poziomu trudności oraz przyborów kształcących praktyczne umiejętności, indywidualizację i zróżnicowanie dodatkowych zadań.

Proces uczenia wzbogacony będzie o czynności o nazwie „transferu za pomocą różnych narzędzi”, dzięki używaniu pewnego typu pomocy dzieci doskonalać umiejętności z zakresu życia praktycznego.

Innowacja jest skierowana do jednej grupy przedszkolnej:

dzieci 5 – letnich prowadzonych przez mgr Natalię Nowak i mgr Katarzynę Twardowską w roku szkolnym 2025/2026 w Przedszkolu Miejskim Nr 4 im. Misia Uszatka w Pabianicach.

Zajęcia z elementami metody M.Montessori prowadzone będą przynajmniej raz w tygodniu a pomoce dydaktyczne będą dostępne dla dzieci w trakcie bieżącej pracy grupy.

Innowacja została opracowana w oparciu o podstawę programową wychowania przedszkolnego (Dz.U z 2017, poz.356):

Obszar I Fizyczny obszar rozwoju dziecka pkt:

2,3,4,5,6,7,8,9

Obszar II Emocjonalny obszar rozwoju dziecka pkt:

1,2,3,4,6,7,8,10,11

Obszar III Społeczny obszar rozwoju dziecka pkt:

1,5,8,9

Obszar IV Poznawczy obszar rozwoju dziecka pkt:

1,3,6,7,8,11,19,21.

7. TREŚCI PROGRAMOWE

Treści realizowanego w grupie programu zostaną poszerzone w zakresie edukacji wg M.Montessori i obejmować będą elementy w niej zawarte. Dopasowane zostaną do tematyki konkretnego tygodnia.

Treści i działania z dziećmi obejmować będą:

TREŚCI	CEL	AKTYWNOŚCI
Obszar praktycznego życia	Rozwijanie niezależności i umiejętności codziennych	-praca z wodą (nalewanie, przelewanie, mycie, suszenie) -samodzielne przygotowanie prostych posiłków (krojenie owoców, robienie sałatek, smarowanie kanapek masłem) -nakrywanie do stołu, sprzątanie naczyń po posiłkach (wprowadzenie roli dyżurnych) -utrzymywanie porządku w sali przedszkolnej (sprzątanie stanowisk pracy, segregowanie zabawek)
Obszar integracji sensorycznej	Zwiększenie wrażliwości na bodźce zmysłowe	-eksploracja różnych tekstur (materiały o różnej fakturze) -zabawy z dźwiękiem (poznawanie instrumentów muzycznych, tworzenie własnych instrumentów) -usprawnianie małej motoryki i grafomotoryki (ugniatanie, wciskanie, wieszanie, zakręcanie, malowanie, ćwiczenia grafomotoryczne, wodzenie po śladzie, szablony, wzory) -wspomaganie rozwoju mowy (ćwiczenia artykulacyjne, fonacyjne, rytmizujące, słuchowe) -usprawnianie układu

		przedsięwzięcia proprioceptywnego (skoki, skłony, skręty, kołysanie, wspinanie, turlanie) -ścieżka sensoryczna -terapia SI -rozwijanie umiejętności percepcyjnych -klasyfikacja -eksperymenty dotykowe (rozpoznawanie przedmiotów z zamkniętymi oczami)
Obszar języka	Rozwój umiejętności komunikacji	-wykorzystanie kart obrazkowych i przedmiotów rzeczywistych do nauki nowych słów -opowiadanie historii i zachęcanie dzieci do samodzielnego tworzenia opowieści -zabawy rymowane i układanie prostych wierszyków
Obszar przyrodniczy	Zrozumienie otaczającego świata	-obserwacja zwierząt i roślin w najbliższym otoczeniu -eksperymenty związane z wodą, powietrzem, glebą -sadzenie nasion i dbanie o rośliny -zapoznanie z cyklami naturalnymi
Obszar artystyczny	Wspieranie kreatywności i ekspresji artystycznej	-malowanie alternatywnymi przyborami plastycznymi -używanie różnych technik plastycznych -interpretacja ruchowa do muzyki na żywo
Obszar ruchu	Wspieranie rozwoju fizycznego i koordynacji	-ćwiczenia ruchowe na świeżym powietrzu -taneczne zabawy grupowe (z użyciem chust, szarf, pomponów) -zabawy ruchowe bazujące na współpracy i wzajemnym zaufaniu -zajęcia rytmizujące

9. EWALUACJA PROGRAMU

Uzyskane efekty będą analizowane po jej zakończeniu. Obserwacja umiejętności dziecka, jego zainteresowań, podejścia do rozwiązywania problemów, pozwolą ocenić korzyści włączenia innowacji do działań edukacyjnych przedszkola. W tym celu wykorzystany będzie „Arkusz ewaluacyjny. Umiejętności dziecka z zakresu edukacji M.Montessori”.

ARKUSZ EWALUACYJNY

Umiejętności dziecka z zakresu edukacji M.Montessori

Nazwisko i imię:

Oznaczenia:

posiada umiejętność: +

częściowo posiada umiejętność: +/-

nie posiada umiejętności: -

Umiejętność:	Poziom osiągniętej umiejętności:	Uwagi:
Obszar praktycznego życia		
Samodzielność w wykonywaniu zadań		
Umiejętność sprzątania i organizacji		
Obszar integracji sensorycznej		
Klasyfikacja przedmiotów		
Eksploracja sensoryczna		
Grafomotoryka		
Obszar języka		
Tworzenie opowiadań		
Obszar przyrodniczy		
Obserwacja i badanie otaczającego świata		
Zrozumienie cykli naturalnych		
Ekologiczne postawy		
Obszar artystyczny		
Kreatywność w działaniach artystycznych		
Wyrażanie siebie poprzez sztukę		
Poczucie rytmu		
Obszar ruchu		
Koordynacja ruchowa		

Uwagi/wnioski: